

Mezinárodní konference
Výzvy pro Evropu 2018

—
21. 5. 2018 / Kaiserštejnský palác, Praha

Reporty

Kontakty

Šárka Prát

Výkonná ředitelka

Institut pro politiku a společnost

prat@politicsandsociety.cz

+420 602 502 685

Kristína Majerčíková

Projektová manažerka

Institut pro politiku a společnost

majercikova@politicsandsociety.cz

+420 607 050 621

Místo konání

Kaiserštejnský palác

Malostranské náměstí 23/37

110 00 Praha 1

www.vyzvy-pro-evropu.eu

Publikováno Evropským liberálním fórem (ELF) za podpory Institutu pro politiku a společnost. Spolufinancováno Evropským parlamentem. Ani Evropský parlament, ani Evropské liberální fórum nejsou odpovědní za obsah této publikace. Zde uvedené názory jsou postojí autorů, a nemusí tak korespondovat s postojí Evropského parlamentu či Evropského liberálního fóra.

Úvodní slovo

Věra Jourová

komisařka pro spotřebitele, spravedlnost
a rovnost žen a mužů, Evropská komise

Česká republika

Evropa stojí na křižovatce. Po sedmi dekadách míru a svobody otřásl základy EU několik krizí a výzev. Vzhledem k nárůstu nezdravého nacionalismu, ohrožení naší bezpečnosti i práv a zvýšeného pocitu strachu lidé zpochybňují schopnost politiků řešit aktuální problémy kontinentu. Přesto pevně věřím, že lepidlo, které nás drží pohromadě, jsou naše sdílené hodnoty. Nyní je ten správný čas, abychom znovu dali slovům jasný obsah. Česká republika se mnoho let potýká s heslem Václava Havla „pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí“. Každý si ale do těchto slov doplňuje svoji pravdu. To se děje i v reálné politice, lež není nelegální a je daleko lákavější než pravda. Jestliže chceme, aby se lidé cítili ve formujícím se digitálním světě bezpečně, musíme bojovat proti šíření nenávisti na internetu. Rovněž elementární porozumění českých občanů tomu, co dělá EU je naprosto zásadní pro další úspěšný vývoj České republiky. Já pracuji pro silnou Evropu, současně ale pracuji pro silné Česko. Když bude Evropa čím dál víc pod tlakem, a my víme, že nové hrozby přicházejí, tak bude mít Unie tendenci odhazovat pytle s pískem. Pytle v podobě států, které nejen že nedrží basu, ale nespolupracují a nepracují na tom společném. Vždy a za všech okolností musíme ochraňovat právní stát. Další zásadní výzvou je tak pro Evropu a její jednotu podpora právního státu. To se může zdát abstraktní, ale právní stát je základem evropských demokracií. A je to jedna z klíčových hodnot Evropské unie, protože vláda práva je zásadní pro respektování všech hodnot. Bez právního státu existuje jen přímá cesta k autoritářským režimům. Česká republika by se měla prezentovat jako stát, který chce přemosťovat názory mezi střední a východní Evropou. Jako sebevědomý politický hráč, který chce a bude Evropu spojovat.

Adriana Krnáčová

primátorka hlavního města Prahy
Česká republika

Jaké výzvy má před sebou Evropa? Zdá se, že jsme se sešli na rodinném obědě, kde ale každý má rád něco jiného. Oběd tak logicky nemůže proběhnout spokojeně, protože jsme se předem nedohodli na tom, co se bude servírovat. Spolupráce v rámci Evropy je těžká disciplína, je to rehole, je to integrita. Máme toto vše v naší zahraniční politice? Jsme všichni za jedno? Nejen Česká republika je vnitřně roztržena. Mnoho dalších států Evropy je na tom stejně. To je ten základní problém. Evropa proto může jen těžko odolávat velkým zkouškám a krizím, které nás atakují – od krize ekonomické po migrační krizi. Je nutné intenzivně komunikovat a spolupracovat. Významný potenciál mají velká města. Ta již nyní hrají zásadní roli na poli digitalizace, neboť vytváření vhodné prostředí pro inovace, propojují místní zdroje a mobilizují zainteresované aktéry. Jakožto primátorka Prahy, jednoho z nejbohatších a nejlépe prosperujících měst Evropy, jsem silným zastáncem konceptu Smart cities. Vše stojí na sbírání dat. Od spotřeby energie, pohybu turistů po kulturní preference místních obyvatel – nyní můžeme rozvíjet nové strategie založené na solidních datech. Měli bychom se proto soustředit na sdílení zkušeností a dobré praxe mezi městy a regiony napříč Evropou. Aktivní spolupráci a dalším rozvojem pak můžeme čelit hlavním výzvám současnosti.

J. E. Kees Jan René Klompenhouwer

velvyslanec, Velvyslanectví Nizozemského království
Nizozemsko

Nizozemí si jakožto zakládající člen eurozóny plně uvědomuje výhody plynoucí ze společné měny. Situaci okolo reformy eurozóny chápeme ve třech dimenzích: v oblasti závazků, ústupků a podmínek. Nizozemci mají přirozeně obavy o budoucnost projektu, jelikož problémy plynoucí z ekonomické krize byly poměrně vážné, ale máme nápady, jak projekt společné měny posílit. Prvním logickým krokem by měla být regulace deficitů na národní úrovni. Míra zadlužení a stav veřejných financí by přirozeně měly odpovídat síle ekonomiky, tj. existence nějakého druhu závazku. Realita je bohužel jiná, i když u mnoha zemí je vidět snahu se zadlužením něco dělat. Co eurozóna hlavně potřebuje, a co se ukázalo během ekonomické krize, je bankovní unie. Zkrátka potřebujeme napříč eurozónou lepší stav bank, které budou mít větší finanční zálohy a budou odpovědněji nakládat s riziky. Regulace, a to je podstatné, musí přijít především od národních vlád. Je logické, že nemůžete mít regulovanou společnou měnu a mít neregulované banky. Za třetí potřebujeme větší obezřetnost, což jsou ony podmínky, jak udělat silnější eurozónu. Do budoucna bude nezbytné přijetí stabilizačního mechanismu. Musíme mít celoevropská rizika pod kontrolou. Stabilizační mechanismus by měl obsahovat účinné sankční prostředky pro ty státy, které se pravidly řídit nehodlají.

Oldřich Dědek

člen bankovní rady, Česká národní banka
Česká republika

Z pozice České republiky se těžko radí, co by měla eurozóna dělat, když nejsme členy. Na druhou stranu nic nám nebrání komentovat reformní návrhy, které přichází z Francie nebo z Německa. Začnu ale obecněji. Nevím, zda si to všichni politici uvědomují, ale vztah mezi eurem a obchodní výměnou je velmi úzký. Zkrátka jednotný trh bude špatně fungovat bez společné měny. Z druhé, ač se to v tuto chvíli nemusí tak zdát, popularita eura je stále poměrně vysoká. Dobrým barometrem oblíbenosti společné měny je rétorika evropských populistických stran, které v poslední době slevují ze svých požadavků na opuštění eurozóny. V debatě o budoucnosti eurozóny si musíme přiznat, že problémy jsou strukturální. Pravý důvod rozdílu mezi jižními ekonomikami a ostatními není v samotném výkonu ekonomiky, ale v jiném přístupu k regulaci a standardům. Proto fungující eurozóna potřebuje odpovědnou politiku napříč Evropou především na národní úrovni. My v České republice se také musíme zamyslet nad tím, co to vlastně znamená být členem eurozóny, ale třeba i bankovní unie. Některá důležitá pozitiva nemusí být na první pohled zřejmá. Když se bavíte se slovenskou stranou, nejčastěji vyzdvihují lepší přístup k informacím. Jako člen eurozóny vidíte evropské finance z jiných, evropských perspektiv. Přicházíte do styku s problémy, které se vás sice netýkají, ale můžete je řešit zprostředkovaně, což vám dává výhodu a nadhled do budoucna. Už dnes mají prostě Slovinci lepší přístup k informacím, jelikož sedí přímo u stolu, což nám nějaká zasedání joint commissions nemůžou nahradit. Do budoucna si přejí, abychom se členy klubu stali také.

Péter Balázs

ředitel, Centrum pro studium evropského
sousedství
Maďarsko

Evropa udělala chybu už na začátku. Představovat si projekt společné měny jako namazaný stroj, který bude fungovat za každých okolností a bez rizik, bylo zkrátka nezodpovědné. Podobně nezodpovědné bylo přijímat členy pouze na základě 4 makroekonomických ukazatelů. Jenže tento přístup měl hluboké politické a symbolické dopady. Došlo ke změně vnímání eurozóny jako základního integračního prostředku Evropské unie, což byl oproti minulosti kvalitativní posun. V reálném životě byste se ani nikdy nesnažili opravit střechu během bouře, ale bohužel dnes je situace taková. Navíc v Evropě existují dva konkurenční koncepty pro reformu, jeden francouzský a druhý můžeme nazvat německým. Francouzi přišli se starým návrhem, který prosazoval ještě Chirac, který preferuje oddělený účet pro eurozónu a vznik evropského ministerstva financí a ministra. Němci zase chtějí pevnou hranici pro výdaje a odmítají vznik nových struktur a postů, jelikož už přeci máme evropského komisaře. Ono je vlastně jedno, jaký způsob bude nakonec prosazen, jelikož Evropa hlavně potřebuje nástroj, který zabrání masivním makroekonomickým šokům v celé eurozóně. Pokud budeme mít nástroje pro stabilizaci, můžeme do budoucna čelit výzvám, které mohou být ještě závažnější než proběhnuvší ekonomická krize.

Benjamin Haddad

výzkumný pracovník, Hudson Institute
USA

Francie vsadila hlavně na ekonomický přístup a reformní snahu. Program současného prezidenta Marcrona stojí na několika krocích: reforma francouzského trhu práce, reforma Evropské unie a reforma fungování eurozóny. Není to první francouzský impuls. Od roku 2011 bylo zavedeno několik důležitých opatření, aby se předešlo rizikům, které v plné nahotě ukázala ekonomická krize. Do budoucna musí být důraz kladen na strukturální reformy, především na stabilitu eura. Je stále potřeba několika kroků, aby stabilizační mechanismus skutečně fungoval. Naše strategie je důraz na národní reformy. Francie musí jít příkladem. Prvním krokem je změna rigidního pracovního trhu pomocí 5 prezidentských dekretů. Francouzský rozpočet by poté měl být více vyrovnaný, což by mělo přesvědčit naše partnery, že reformní snahy jsou míněné vážně. Na evropské úrovni Francie musela počkat 6 měsíců na novou německou vládu a až nyní budou moci probíhat rozhovory o budoucnosti EU a eurozóny. Postoj k EU a její reformě byl jedním z hlavních témat vyjednávání o nové německé koalici. SPD se stala součástí vlády, což by mohlo pomoci integračním snahám, jelikož socialisté jsou projektu posílení Evropy více nakloněni. Zatím je to spíš nepřátelský postoj plný nedůvěry. Navíc nová italská vláda a skeptická severní Evropa budou vytvářet komplikované prostředí pro jednání. To bude nutné překonat.

Tomáš Púchly

analytik, Nadace F. A. Hayeka
Slovensko

Ekonomická krize eurozóny je fenomén, který bude mít závažné politické dopady. Ukázalo se, že vytvoření monetární unie bez politické unie nefunguje. Očekávám, že v budoucnu nás čeká politická integrace. Naše ekonomiky a banky jsou úzce propojené, což vytváří situaci, že existují země, které byly z hlediska stavu veřejných financí vzorné a nyní musí platit účty za státy, které se chovaly mnohem nezodpovědněji. Dosavadní evropský stabilizační mechanismus chápeme na Slovensku jako vyhozené peníze. Vůbec způsob, jak byla řešena krize po roce 2011, byl nešťastný. Slovinci jsou nuceni krýt riziko, které nemůžeme snížit či jakkoliv ovlivnit. Jestli se chceme bavit o záchraně rozpočtů a bank jiných zemí, musíme se bavit o společné bankovní politice. Monetární unie prostě vyžaduje vytvoření politického celku v podobě evropské federace. Je to otázka ekonomického pragmatismu. V bankovním sektoru si nemůžeme hrát na národním písečku. Budoucí integrace vyžaduje zásadní kroky jako společná garance dluhu a rozložení rizik. Dále je tu otázka kondice ekonomik, a hlavně problém nesplacených úvěrů v jižních zemích EU. Itálie má stále problémy s bankami, ekonomicky se jí nedaří a zažívá nárůst populismu. To musíme vyřešit dříve, než budou podniknuty další kroky.

J. E. Efthymios Efthymiades

velvyslanec, Velvyslanectví Řecké republiky
Řecko

Osobně jsem v trochu paradoxním postavení. Před lety jsem byl členem vyjednávacích týmů pro rozšíření EU a měl jsem na starost také Českou republiku, takže „nově přichozí“ vnímám trochu jinak než Češi. Není pochyb, že Evropa potřebuje prosperitu, ale neméně potřebuje princip solidarity mezi partnery. A tady je třeba si některé věci vyjasnit. Migrační politika je stále doménou národních států, proto se na evropské úrovni stačí shodnout, kdo má získat mezinárodní ochranu a kdo ne. Řecko bylo, a stále je jedním z nejpostiženějších států. Během roku 2015 bylo všem jasné, že dosavadní dohody ohledně azylu nefungují, jelikož nejsou nastavené na takový příval žadatelů o azyl. Vše zkrachovalo na logistických problémech. Kapacity přestaly brzy stačit, migranti se hromadili na řeckých ostrovech, což samozřejmě významně ovlivnilo a dále ovlivňuje veřejné mínění. Proto souhlasíme s EU, že potřebujeme přetvořit evropskou azylovou politiku, tzv. dublinský systém včetně přerozdělování. Prostě potřebujeme evropský administrativní systém s jasně danou odpovědností jednotlivých aktérů a termíny. Také nemůžeme všechny náklady spojené s řešením migrace nechat na jižních státech EU. To, že účinně pomůžete partnerům v nouzi, je solidarita v pravém slova smyslu.

Pavla Novotná

ředitelka, odbor azylové a migrační politiky,
Ministerstvo vnitra ČR
Česká republika

Migrační krize je výzvou pro Evropu a také symbolem jejích problémů. Dobrá zpráva je, že počty migrantů přicházejících do Evropy klesly na úroveň roku 2012. Nynější situace ale stále není vyřešená a je velmi křehká. Diskuze se váže hlavně na reformu Dublinského procesu a pravidel, jak se má nakládat s azylanty. Cíl, který byl diskutován na Bratislavském summitu, je jasný – nedopustit znovu situaci z roku 2015. S tímto souhlasí všichni zúčastnění, v čem se ale rozchází, je postup, jak toho docílit. Je to komplexní problém, který se netýká jen otázek udělování víz, ale také Schengenských dohod, návratové politiky, otázek ohledně humanitární a rozvojové pomoci, ochrany hranic, vzájemné solidarity mezi členskými zeměmi a financí. Bohužel povinné kvóty se staly politickým symbolem sporu, což ale zakrývá ostatní a neméně důležité dimenze řešení migrační krize. Česká republika byla vždy pouze proti povinnému přerozdělování uprchlíků, nikoliv proti pomoci ostatním státům v nouzi. ČR poslala policisty a nabídla finanční pomoc. Musíme si také uvědomit, že rok 2015 napáchal škody v důvěře občanů vůči EU a také vůči jednotlivým státům, že jsou schopni rychle a efektivně řešit problémy spojené s migrací. Nyní se situace pomalu mění. Opadl ten nesmírný tlak a diskuze začíná mít racionálnější podobu. Jeden problém nás ale čeká v roce 2018. Velká část uprchlíků nezíská status uprchlíka, čímž pravděpodobně vznikne početná skupina lidí v EU bez jakéhokoliv právního postavení. Řešení je velkou výzvou do budoucna.

Věra Jourová

komisařka pro spotřebitele, spravedlnost a rovnost žen a mužů, Evropská komise

Česká republika

Hlavními institucionálními výzvami pro EU jsou kvalita a transparentnost rozhodovacího procesu. Evropa by měla být více flexibilní, rychlá a transparentní. Lisabonská smlouva by neměla být měněna, protože ji v těchto bouřlivých časech velmi potřebujeme. Kompromis a dohoda jsou zcela nezbytné pro lepší proces rozhodování. Druhou výzvou je komunikace – lidé musí být lépe informováni. Měli bychom se snažit vysvětlit fungování interních procesů a významy žargonu, který Evropská unie používá. Měla by být podporována silná a viditelná pozice stálých reprezentantů EU v jednotlivých členských státech. Ti by totiž měli srozumitelně tlumočit všechny důležité informace lokálnímu obyvatelstvu. Třetí výzvou je ochrana právního státu. To je existenčně důležité. Nechceme totiž, aby v Evropě fungoval princip, kdy vítěz bere vše. Rovnováha ústavních sil je základní podmínkou pro úspěšnou budoucnost Evropské unie. V Evropě máme 28 unikátních politických systémů a bohužel, v politice zpravidla nevidíme mnoho upřímnosti, otevřenosti a kuráže. Podstatu a důležitost právního státu není jednoduché vysvětlit, nicméně musíme se o to snažit znova a znova. Transparentnost, komunikace a právní stát. To jsou výzvy, na které se musíme soustředit.

J. E. Manuela Franco

velvyslankyně, Velvyslanectví Portugalské republiky

Portugalsko

Evropa je vystavena komplikované a nestabilní politické situaci. Jsme v přechodné fázi, ze které není jasná cesta ven. Jsme svědky Brexitu i mnoha dalších významných změn na mezinárodním poli. Portugalsko se rozhodlo vstoupit do EU v roce 1977. Po dlouhém období diktátorského režimu trpěla země obrovskou hospodářskou zaostalostí. Po revoluci navíc v zemi probíhal zuřivý politický boj. Věděli jsme, že Portugalsko není připraveno na členství v evropských strukturách, i přes to jsme do toho šli. Podstoupili jsme toto riziko také proto, že ve společnosti panoval konsenzus nad tím, že Portugalsko nemůže zůstat stát stranou Evropy. Navíc členství v EU byla jediná cesta jak zkonsolidovat demokracii v zemi. Evropská unie má solidní právní základ na dobrovolné bázi. Evropský projekt má samozřejmě svoje problémy, ale je třeba, abychom na jejich řešení pracovali společně. Máme před sebou jeden hlavní úkol – výzvu – vybudovat a konsolidovat ekonomickou a monetární unii. Musíme také dokončit unii bankovní. Debata by se proto měla soustředit na obsah prováděných reforem, nikoliv na otázku institucí. Proto je druhou velkou výzvou pro EU, vyhnout se institucionálním změnám.

Ivo Šlosarčík

**profesor, Univerzita Karlova
Česká republika**

V současnosti je jednou z velkých výzev pro Evropskou unii krize meritokracie na všech úrovních vládnutí. Můžeme to považovat za úpadek důvěry veřejnosti v moderní politický systém. Evropští občané mají plné zuby vládnutí necharismatických expertů v Bruselu. To je významný existenciální problém pro klíčové unijní instituce, neboť na úrovni EU je velmi těžké najít nějakou alternativu v podobě atraktivních politik. Druhým problémem je fakt, že na národní úrovni máme politikaření bez politiky, naopak na evropské úrovni se setkáváme pouze s vytvářením politik bez politického vyjednávání. Tato rozdílnost způsobuje zvláště na národní úrovni frustraci politických reprezentantů, kteří nejsou schopni doručit občanům jasné politické výsledky. Zároveň sledujeme, že snaha o větší vstup taktik politického vyjednávání do evropských sfér není příliš úspěšná. Evropská unie by se i proto měla soustředit zejména na lepší komunikaci se členskými státy. Není pochyb o tom, že komunikace je velkým problémem Unie. Dalo by se říci, že tento problém nahradil otázky o institucionálních nedostacích EU. Proč? Lisabonská smlouva přinesla určité významné institucionální změny, které sebou ovšem nepřinesly výrazné zlepšení evropského vládnutí.

Benjamin Haddad

**výzkumný pracovník, Hudson Institute
USA**

V posledních třech letech jsme byli svědky toho, že technokracií a byrokracií poháněný způsob vládnutí má své limity. Zásadní je hlavně krize politického vedení. Různé výzvy a krize, se kterými se Evropská unie v posledních letech potýkala, totiž vyžadovaly přijetí pevných rozhodnutí založených na sdílených hodnotách, identitě a určeném politickém směřování. EU byla založena, aby překonávala a odolávala. Nyní je hlavní výzvou pro evropské politiky, aby dokázali, že je evropský projekt stále tím nejlepším prostředkem ochrany jich samých, jejich identity i kultury. Tři velké otřesy, kterým EU v poslední době musela čelit – uprchlická krize, ruská agrese i zvolení amerického prezidenta Trumpa – vynesly opět do popředí otázky spojené s identitou, kulturou i suverenitou evropských států. Můžeme sledovat významné rozdíly mezi rétorikou a postoji západoevropských a východoevropských politických lídrů, značně menší rozdíly již jsou ovšem vidět v náladách a preferencích občanů napříč Evropou. Je evidentní, že Evropa potřebuje zásadní změny v oblasti obrany a bezpečnosti, které ovšem nemohou být pouze změnami institucionálními. Současně musí evropští představitelé přijmout fakt, že dochází k politizaci určitých témat a je tedy potřeba, aby bylo vytváření evropských politik postaveno více na demokratických principech politického vyjednávání.

J. E. Roland Galharague

velvyslanec, Velvyslanectví Francouzské republiky

Francie

Nacházíme se v situaci, kdy je nutné jednat. A to rychle. Nespokojenost Evropanů s Evropskou unií a jejími výsledky je největší za celou dobu trvání integračního projektu. Rovněž výzvy, před kterými EU stojí, jsou nebyvale velké. Nikdy předtím navíc neměla EU tak obrovské nepřítelky. Nyní sledujeme rozpinání autoritářských sil uvnitř samotného kontinentu. Síla, jejichž hlavní strategií je nabourat či úplně zrušit projekt sjednocené Evropy. Obrovské výzvy, kterým Evropa nyní čelí, vyžadují rychlé rozhodování. Nikdy předtím nebyla situace tak vážná. Z logiky věci tak vyplývá, že EU musí neprodleně konat.

Adriana Krnáčová

primátorka hlavního města Prahy
Česká republika

Proč jsme stále nespokojeni? Co nám v životě chybí? Tuto otázku si kladu každý den. Zdá se, že v naší společnosti sdílíme určité hodnoty, které jsme ale dávno zapomněli ochraňovat a prosazovat. Lidé už nerozumí tomu, že naše vláda i Evropská unie byly na těchto hodnotách vystavěny. To proto, že mezi sebou neustále vedeme boje. Také proto se lidé o politiku vůbec nezajímají. Já vnímám Evropskou unii jako rodinu států, které chtějí svým občanům zajistit svobodu a ekonomickou prosperitu. Zdá se, že tento záměr se nám na naší cestě někde vytratil. Nejdůležitější je ale vždy to, zda dokážeme problémy naší společnosti vyřešit a dosáhnout našich cílů. Je proto nezbytné vrátit se k oněm základním hodnotám. Vysvětlit občanům, proč byla Evropská unie vybudována a za jakými cíli míří. Pakliže to neuděláme my, udělá to za nás někdo jiný. A to bude pro náš demokratický systém nepříjemné překvapení.

Phillip Blond

ředitel, ResPublica
Velká Británie

Brexit může být označen na jeden z indikátorů post-liberálního posunu v politice. Liberalismus jakožto vládnoucí filosofie Západu selhal. Abychom se mohli vypořádat s problémy, které liberalismus napáchal, musí být tento myšlenkový směr nahrazen. Zažili jsme ekonomickou nestabilitu, potýkáme se nedostatečným růstem platů atd. Ekonomická nestabilita, kterou liberalismus na Západě vytváří, je klíčovou příčinou Brexitu. Ještě mnohem důležitější je ale otázka hodnotová. Ti lidé, kteří při rozhodování o Brexitu volili pro odchod z Unie, tak činili, přestože si byli vědomi negativních ekonomických dopadů pro Británii. Brexit změnil hodnotové vnímání. Britové nevolili podle svých ekonomických zájmů, ale podle svých hodnot, které považovali za ohrožené. To samé se nyní děje napříč Evropou. Hodnoty lze v politice jen obtížně měnit. Liberalismus ale nadále nemůže být hlavní filosofií evropské vlády. Jestliže přetrvá narativ, že liberalismus je jedinou správnou a možnou cestou, povede to k růstu populismu v celé Evropě. Po liberalismu přichází totalitarismus. To, co nyní potřebujeme, je mnohem širší hodnotové zakotvení.

J. E. Jevhen Perebyjnis

velvyslanec, Velvyslanectví Ukrajiny v ČR
Ukrajina

Ukrajina má velmi smutnou zkušenost s ruskou agresí. Jsme ve válce. Ne pouze Ukrajina, ale my, Evropa i celý civilizovaný svět. Náš nepřítel je Rusko. Čím dříve si to uvědomíme, tím dříve najdeme způsob, jak vyhrát tuto válku. Rusko je ve stavu války proti každému z nás. Co se týče Ukrajiny, nejedná se pouze o hybridní válku, ale jsou zde i elementy konvenční války. Ruská válka proti Ukrajině trvá po mnoho dekad a století a vojenská agrese je pouze poslední fází ruské hybridní strategie na Ukrajině. Rusko i nyní uplatňuje hybridní strategii, protože není konkurenceschopné vůči západu obvyklým způsobem – atraktivní politikou, ekonomicky, kulturně. Rusko by bez ropy, plynu a bez jaderných zbraní bylo nerozvinutou zemí. Ačkoliv je velké a ambiciózní, není konkurenceschopné. Kreml chce být Římem a chce být centrem integračního procesu nehledě na to, že se nikdo nechce připojit. Na země, které vnímá jako svou sféru vlivu tak aplikuje hybridní metody. Ukrajina tak nebude poslední zemí čelící ruské agresí. Je bez debat, že Evropa je další cíl Ruska, neboť ruská hybridní válka proti Evropě již běží. Můžeme tak vidět, že ruští trollové infikují mozky a názory Evropanů. To jednoduše není pluralita názorů, ale speciální informační operace. Když tucty ruských propagandistických webů v EU i v ČR produkuje falešné zprávy, to není svoboda projevu, ale informační válka. Když přijíždí tzv. Alexandrovcí, není to ruská kultura, ale diverze proti evropským hodnotám. Vidět můžeme i různá města s vysokým počtem Rusů, kde je významný ruský byznys. To lze vnímat jako přípravu podhoubí. Když je podhoubí připraveno, následuje vojenská agrese. Média jako Sputnik, Russia Today nejsou zprostředkovatelé informací, ale zbraně. Nemůžeme jít kupředu bez dvou věcí. Musíme rozeznat fakt, že jsme ve válce a že válka probíhá proti nám. Za druhé musíme omezit určité svobody, které jsou využívány k útoku na nás a které jsou používány k podkopání našich svobod.

Janusz Onyszkiewicz

ředitel, Euroatlantická asociace
Polsko

Je problematické najít exaktní definici toho, co je hybridní válčení. Tyto praktiky jsou nicméně známé po staletí. Bylo je možné vidět při dobývání Mexika Španělskem, kdy proti sobě byly poštvány různé kmeny. Z historie známe i německý přístup vůči Rusku v období první světové války, kdy byl do Ruska poslán Lenin s cílem kompletně Rusko destabilizovat a tímto způsobem nad Ruskem vyhrát válku. Proč ale nyní mluvíme o hybridním válčení jako o něčem jiném, než co známe z minulosti? V tzv. Gerasimovově doktríně se uvádí, že v budoucích válkách bude obtížné rozeznat, kdy je mír a kdy válka. V cestě od míru k válce přicházejí dezinformační kampaně, snahy o podkopání důvěry společnosti k vlastnímu systému a k autoritám. Pomocí těchto metod tak lze destabilizovat skoro každou zemi. Tato forma války se nevyhýbá ani Polsku. Nicméně Rusko jen velmi těžko může probudit proruský sentiment. Ale kde může být Rusko efektivní, je např. eskalace napětí vůči Ukrajinčům. Jako možnost obrany je efektivní posilování odolnosti politických systémů a společností a rovněž i osvěta v oblasti boje s dezinformacemi.

Dmitri Teperik

výkonný ředitel, Mezinárodní středisko obrany
Estonsko

První šok způsobený chováním Ruska nepřišel s válkou na Ukrajině, ale již dříve, a to v roce 2008 během rusko-gruzínského konfliktu. V té době nikdo neposlouchal pobaltské země a Polsko. Naneštěstí. V posledních letech se v Pobaltí zlepšil přístup v porozumění procesů, jak se hrozby vytvořené Ruskem mění v průběhu času. Přijímání protiopatření ale není jednotné v mnoha zemích. Na druhou stranu Rusko investuje mnoho zdrojů na vývoj řady nástrojů. Kolektivní vinou Západu je podcenění rozsáhlého působení Ruska. Klíčový cíl je snaha o změnu chování uvnitř společnosti, což dokázala i válka na Ukrajině. Z hlavních aktivit Ruska v Pobaltí jde o přepisování historie týkající se zejména druhé světové války, Sovětského svazu a postsovětského Ruska. Rusko se také pomocí online kampaní zaměřuje na mladší generaci a využívá sociální média, které jsou kontrolovány Kremlem a současně vykazují v Pobaltí popularitu zejména mezi ruskojazyčnými obyvateli pobaltských zemí. V Estonsku se tak obrana snaží mobilizovat zejména ruskojazyčnou mládež k přijímání protiopatření a k monitoringu toxických narativů. Problémem je i koordinované nálepkování různých osob, které nejsou nakloněny Kremli. Ty jsou následně označovány za rusofoby.

Bruno Lété

výzkumný pracovník pro bezpečnost a obranu,
The German Marshall Fund of the United States

Belgie

Problematika hybridních válek se týká nejen situace Rusko – Evropa, ale formu hybridního válčení uplatňuje např. Čína, v menší míře pak i Severní Korea a Írán. I nestátní aktéři jako tzv. Islámský stát či Boko Haram využívají konceptu hybridní války. Principy hybridních kampaní tak vidíme po celém světě. V Evropě ale máme problém, jak formulovat reakci na tyto aktivity. Jako slabost lze označit, že reakce na tyto hrozby přišla pozdě. Sice vzniklo několik institucí, ale jejich činnost je podfinancována a možnosti jsou limitované, což má vážné důsledky pro tvorbu politik a rozhodnutí. Za slabost lze považovat, že dochází k byrokratické reakci na nebyrokratická témata.

Vladislav Davidzon

šéfredaktor, The Odessa Review

USA/Rusko

V příštím roce (2019) se odehrají na Ukrajině prezidentské i parlamentní volby. Současná situace tak souvisí s přípravou na blízké volby. Vzhledem k nim lze vidět změny chování nejen z vnitřku, ale i co se týče vlivových a informačních operací ze strany Ruské federace, která působí na ukrajinskou politiku i občanskou společnost. Symbolický je také případ nedávno otevřeného mostu spojujícího pevninskou část Ruska s poloostrovem Krym. Ihned po otevření mostu a přejezdu „oranžového trucku“ Vladimira Putina se objevily technické problémy. Most byl posléze uzavřen pro opravy. Most je indikativní pro ruské operace a pro pokračující ruský postup snažící se integrovat Krym do Ruské federace. Působnost ruské armády na Krymu se rovněž zvyšuje.

Institut pro politiku a společnost

Institut pro politiku a společnost je think-tank, který svou činnost zahájil v říjnu 2014. Jeho posláním je kultivace českého politického a veřejného prostoru prostřednictvím hloubkové otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává problémy a nabízí recepty pro jejich řešení formou mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Věříme, že otevřená diskuse je nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení politických a společenských problémů.

Hlavními tématy, kterými se zabývá, jsou zahraniční a bezpečnostní politika, obrana, evropské záležitosti, ale i vzdělávání, školství, digitalizace, energetika, urbanismus, život ve městě i ve veřejném prostoru, otázky hodnot v politice i lidských práv u nás a ve světě.

politikaspolecnost

institutps

www.politikaspolecnost.cz

Evropské Liberální Fórum

Evropské liberální fórum (ELF) je nadací a sítí think-tanků, které působí v rámci Evropských liberálních demokratů (ALDE). Hlavním posláním fóra je vydávání publikací týkající se liberalismu a evropské veřejné politiky. Nadace také poskytuje prostor pro diskusi ohledně evropské politiky a nabízí školení pro liberálně založené občany. Cílem je propagovat aktivní účast občanů v EU.

Nadace je tvořena členy evropských think-tanků, politických nadací a institutů. Široká škála zaměření členů poskytuje nadaci dostatek znalostí a vědomostí a je stálým zdrojem inovací. Na oplátku poskytujeme našim členům příležitost spolupracovat na evropských projektech pod záštitou Evropského liberálního fóra.

ELF funguje v celé Evropě i v neevropských zemích. Mladistvá a dynamická povaha celé nadace umožňuje ELFu zastávat přední místo v podporování aktivní účasti občanů, jejich zapojování do evropského procesu a vytváření otevřené a svobodné Evropy.

europeanliberalforum

EurLiberalForum

www.liberalforum.eu

Partneři

Friedrich Naumann
STIFTUNG **FÜR DIE FREIHEIT**

www.vyzvy-pro-evropu.eu